

Evaluatie projectoproep
**SAMENVATTING &
AANBEVELINGEN**
‘Brussel op vakantie’ - 2020

- Opdrachtgever:* **Brussel Mobiliteit**
- Opdracht:* **Academische studie “Brussel op Vakantie” (BMB/DS-DB/2020.666)**
- Projectleider:* Prof. dr. Bas de Geus
- Onderzoeksgroepen:* **Vrije Universiteit Brussel – Onderzoeksgroep MFYS**
Menselijke Fysiologie en Sportkinesitherapie
Pleinlaan 2
1050 Brussel
[MFYS - MFYS \(vub.be\)](http://mfys.vub.be)
- Vrije Universiteit Brussel – Onderzoeksgroep MOBI**
Mobility, Logistics and Automotive Technology Research Group
Pleinlaan 2
1050 Brussel
[Home - MOBI \(vub.be\)](http://home-mobi.vub.be)
- Auteurs:* Prof. dr. Bas de Geus (MFYS/MOBI), drs. Toon Ampe (MFYS) drs. Jesse Pappers (MOBI), Prof. dr. Imre Keseru (MOBI) en Prof. dr. Cathy Macharis (MOBI)
- Contactpersoon:* Sofie Walschap (Brussel Mobiliteit – Directie Mobiliteit en Verkeersveiligheid) – swalschap@gob.brussels

1. Samenvatting

De coronapandemie heeft aangetoond dat de toegang tot kwalitatieve openbare ruimte ongelijk verdeeld is in Brussel. Daarnaast is kwalitatieve openbare ruimte veelal beperkt tot parken. De straten zijn het domein van gemotoriseerd verkeer. Het gewestelijke mobiliteitsplan “Good Move” wil dit veranderen door de openbare ruimte anders in te richten. Het plan beoogt een toename van de verkeersveiligheid, het welzijn van inwoners en de leefbaarheid van het gewest via mobiliteit. De gefinancierde ‘Brussel op Vakantie’-projecten in 2020 dienden hierbij als een voorproefje op de toekomst van het Gewest.

Een invulling van de openbare ruimte, gericht op verblijf en actieve mobiliteit, vergroot de leefbaarheid en duurzaamheid van de stad. Stappen en fietsen heeft een positieve impact op het fysieke en mentale welzijn van individuen. Ook heeft actieve mobiliteit een positieve impact op de maatschappij: de toename van fysieke activiteit vermindert de druk op de zorg en er gebeuren minder en minder ernstige verkeersongevallen. Wereldwijd wordt geëxperimenteerd met tijdelijke en alternatieve invullingen van de openbare ruimte in steden. Hoewel deze experimenten op korte termijn de fysieke gezondheid en sociale interactie van deelnemers verbeteren, is er weinig geweten over de impact op de lange termijn.

De projectoproep ‘Brussel op Vakantie’ van Brussel Mobiliteit had als doel het verblijf van de Brusselaars in eigen stad tijdens de zomervakantie, ondanks de coronapandemie, zo aangenaam mogelijk te maken. Daarnaast moesten de projecten ook de visie op Brussel, zoals vastgelegd in het gewestelijke mobiliteitsplan ‘Good Move’, in de praktijk brengen. Brussel Mobiliteit toetste de meer dan 200 ingediende projecten aan vier criteria: (1) ruimte voor verblijf en ontmoeting; (2) veilige speelruimte voor kinderen; (3) vergroening van de stad; (4) aandacht voor actieve mobiliteit. De 45 gefinancierde projecten kunnen in drie categorieën verdeeld worden: mobiliteit en fiets (9 projecten); herinrichting openbare ruimte (6 projecten); en ontmoeting (30 projecten).

De Vrije Universiteit Brussel (VUB) heeft de impact van de gefinancierde projecten op wetenschappelijke wijze geëvalueerd. De centrale onderzoeksvraag was: **“Wat is de impact van de projecten van de projectoproep ‘Brussel op Vakantie’ editie 2020 op de lokale bevolking?”**. Daarnaast werd de projectoproep zelf geëvalueerd, zodat de projectoproep van 2021 beter kan aansluiten bij de noden en wensen van projectindieners en het Gewest.

De evaluatie gebeurde middels diepte-interviews met 12 van de 45 projectindieners. Bij de selectie werd rekening gehouden met de categorie, geografische spreiding, doelgroep(en), duur en het gesubsidieerde budget van de projecten. Ieder interview volgde een vaste vragenlijst waarin aandacht werd besteed aan de impact op deelnemers, omwonenden en projectindieners, op zowel de korte als lange(re) termijn.

De gefinancierde projecten waren zeer divers. De projecten hadden verschillende doelgroepen, gebruikten verschillende communicatiestrategieën, en verschilden in duur en frequentie. Hoewel de projecten de banden tussen bewoners versterkten, was de interactie tussen doelgroepen beperkt. De barrières waren o.a. leeftijd, taal, en culturele of etnische achtergrond.

De projecten voorzagen in de noden van buurtbewoners. Dit was ook te zien aan de deelnemersaantallen, welke vrijwel altijd stegen gedurende het project. Veel projecten focusten zich op ontspanning en ontmoeting. Het promoten van actieve mobiliteit kreeg in mindere mate aandacht. Gezien de uitzonderlijke situatie en tijd waarin de projecten plaatsvonden, is die focus te begrijpen.

Alle gefinancierde projecten vonden plaats in de openbare ruimte. Sommige projecten ondervonden tegenstand, maar deze tegenstand was vaak afkomstig van enkele individuen. Wellicht heeft het tijdelijke karakter van de projecten ook gezorgd voor minder tegenstand. Daarnaast hadden veel projecten plaats op locaties waar gemotoriseerd vervoer al verboden was. Hierdoor was er beperkte hinder voor automobilisten.

De link tussen de 'Brussel op Vakantie'-projecten met het mobiliteitsplan Good Move was voor zowel projectindieners als projectdeelnemers onduidelijk. Hoewel veel projecten de openbare ruimte een andere inrichting gaven, leken deelnemers dit zich hier niet actief bewust van te zijn. Wellicht is er bij deelnemers een zaadje geplant dat op termijn resulteert in meer steun voor een autoluw, verkeersveilig, en leefbaar Brussel. Dit was echter niet vast te stellen.

De geïnterviewde projectindieners zouden hun project zeer graag in 2021 willen herhalen. Echter werd opgemerkt dat de financiële steun ontoereikend was indien de gewerkte uren gefactureerd zouden worden. De projecten draaien dus op goodwill van geëngageerde burgers en vzw's. Ook de samenwerking met sommige gemeentes zou verbeterd kunnen worden, bijvoorbeeld door het aanstellen van een vast contactpunt binnen de gemeente voor projectindieners.

Twee doelgroepen werden onvoldoende bereikt door de geselecteerde projecten: jonge vrouwen en 65+'ers. Ook voor de coronapandemie waren deze twee groepen ondervertegenwoordigd in de openbare ruimte. De afwezigheid van jonge vrouwen in de openbare ruimte wordt o.a. veroorzaakt door een gevoel van onveiligheid, een gebrek aan faciliteiten specifiek voor vrouwen, en hun genderrol. De afwezigheid van 65+'ers in de openbare ruimte wordt o.a. veroorzaakt door sociale isolatie door vrees om het coronavirus op te lopen, beperkte toegang tot moderne communicatiemiddelen, en veilige en beloofbare voetpaden.

Een beperking van dit onderzoek is dat alleen de projectindieners aan het woord zijn gekomen. Het is mogelijk dat de geïnterviewden een te rooskleurig beeld hebben geschetst van de impact van hun projecten. Door interviews af te nemen met projectdeelnemers zouden de vaststellingen van de projectindieners getoetst kunnen worden. Echter was het vanwege de coronamaatregelen niet toegestaan om focusgroepgesprekken met deelnemers te houden.

2. Belangrijkste bevindingen en aanbevelingen

Hetgeen volgt is een opsomming van de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen uit het Onderzoeksrapport.

- ✓ Op basis van de diepte-interviews kunnen we concluderen dat de projectoproep 2020 succesvol was en bijgevolg herhaald moet worden in 2021.
- ✓ Betrek lokale vzw's en organisaties om connecties tussen verschillende doelgroepen te vernieuwen en/of te versterken.
- ✓ Geef speciale aandacht aan de inclusie van adolescente meisjes en jonge vrouwen enerzijds en 65+'ers anderzijds. Op maat gemaakte communicatie en activiteiten in samenwerking met gespecialiseerde en lokale organisaties zijn hier ten zeerste aanbevolen.
- ✓ Aanwezigheid in de publieke ruimte en mond-tot-mondreclame zijn de meest doeltreffende communicatiemiddelen voor dit type projecten.
- ✓ Taal vormt voor de klassieke en moderne communicatiekanalen (b.v. flyers, posters, sociale media) nog te vaak een barrière. Een ondersteuning voor het vertalen van de communicatie in meerdere talen kan helpen het bereik van het project te vergroten.
- ✓ De projectindieners dient beschermt te worden tegen conflicten en/of bedreigingen. Hiervoor moet er een aanspreekpunt met betrekking tot klachten over het project op voorhand vastgelegd worden en dit zou best niet de projectindieners zelf zijn.

- ✓ Dit type projecten geeft mensen die hun mening niet kunnen of willen verkondigen over een leefbare en verkeersveilige stad een kanaal om dit wel te doen. De groep van mensen zonder echt uitgesproken mening is een meerderheid dus deze projecten zijn een opportuniteit om deze mensen hun mening te horen. Echter zullen mensen met een niet-uitgesproken en negatief getinte mening, deze ook niet te kennen geven aan de projectorganisatie, waardoor er een confirmation bias optreedt.
- ✓ Om een actieve koppeling naar omgevingsbewustzijn en Good Move te maken, dienen Brussel Mobiliteit en de organisatoren van de projecten hier zelf op een bewuste manier op in te spelen. Voor een kwalitatieve bewustzijnsoverdracht van organisatie naar doelgroep moet de organisatie hier zelf optimaal bewust van zijn.
- ✓ Brussel Mobiliteit wordt aangeraden om duidelijk te communiceren naar de gemeentes toe dat de projectoproep wordt gelanceerd en dat het de bedoeling is dat deze projecten worden ondersteund. Een vast aanspreekpunt binnen de gemeente, bestaande uit minstens twee personen, dat op voorhand wordt meegedeeld, kan hier een probleemoplossende factor zijn.
- ✓ De samenwerking tussen de projectorganisatoren en Brussel Mobiliteit verliep vlot.
- ✓ Transparantie met betrekking tot de selectiecriteria voor projecten kan de kwaliteit van toekomstige projecten enkel ten goede komen.
- ✓ De samenwerking tussen verschillende organisaties is belangrijk voor het welslagen van de projecten. Aanmoediging tot samenwerking, gecombineerd met een ruimere voorbereidingstijd zal deze samenwerkingen zowel kwantitatief als kwalitatief verbeteren.
- ✓ De groep van tegenstanders voor dit type projecten bleek klein te zijn. Het overtuigen van deze kleine groep moet niet het primaire doel zijn, maar in grotere mate is het belangrijk om de groep mensen zonder uitgesproken mening te overtuigen.
- ✓ Tegenstand voedt de discussies over de transformatie van de stad, waardoor het topic ook effectief bewust aan bod komt.
- ✓ De huidige financiële tegemoetkoming voor de projecten zal een burn-out van het vrijwilligerswerk in de hand werken. Het voorziene budget is niet toereikend om alle kosten met betrekking tot werkuren in rekening te brengen.
- ✓ Het vergroten van het aantal mensen die actief betrokken zijn bij het uitwerken en organiseren van het project zal het draagvlak van het project vergroten. Hierbij moet gezocht worden naar het betrekken van de 'lokale bevolking' omdat zij uiteindelijk de 'eindgebruiker' van het project en de leefbare stad zullen zijn.
- ✓ Het opnieuw subsidiëren van projecten zou leiden tot meer duurzame en kwaliteitsvolle projecten, zowel op vlak van organisatie als op vlak van deelnemers. Een kwaliteitscontrole

van de gefinancierde projecten kan bijdragen tot een objectieve vorm van hersubsidiëring en zal de overgang naar enkel kwaliteitsvolle projecten in de hand werken.

- ✓ Herhaling van niet 100% plaatsgebonden projecten op verschillende locaties kan voor een groter bereik en doelpubliek zorgen.
- ✓ De stempel van Good Move werd niet voldoende gedrukt in de projectoproep en de projecten zelf. Als de coronamaatregelen in de zomer van 2021 versoepeld worden (t.o.v. de zomer van 2021) en er dus minder nood is aan aandacht voor de 'social-distancing' maatregelen zal er meer ruimte zijn binnen de toekomstige projecten voor Good Move zelf.
- ✓ De koppeling van de projectoproep aan een extern thema (zoals Brussel op vakantie) is essentieel voor de transitie van Good Move naar het brede publiek. Een projectoproep waarin enkel Good Move centraal staat, zal als een te strikt top-down-beleid ervaren worden door de lokale bevolking waardoor er een te beperkt draagvlak zal ontstaan. Een geleidelijke, bottom-up gestuurde implementatie van Good Move lijkt meer aangewezen.
- ✓ Samenspraak en -werking tussen projecten faciliteren zal leiden tot kwalitatievere projecten die beter op elkaar zijn afgestemd.
- ✓ Het voorzien van een draaiboek met basiselementen rond het organiseren van projecten zal een vlottere projectorganisatie in de hand werken. Aspecten zoals verzekeringen en belangrijke contacten moeten hier zeker een plaats in krijgen.